

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Ende Mirakelen Vanden H. Ende Honichvloeyenden Leeraer Bernardvs

Verstock, Gasparus

T'Hantwerpen, 1650

Het Sesde Boeck. De Brieven van sijne Canonizatie gheschreven door onsen alderheylighsten Vader Alexander den derden van dien Naeme Paus van Roomen.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37315

HET
SESDE BOECK.

De Brieven van sijne Canonizatie
gheschreven door onsen Alder-
heylighsten Vader ALEXANDER
den derden van dien Naeme
Paus van Roomen.

Doe BERNARDVS onder de Heylighen ghestelt wort / om van nu voort-aen synen feestdagh in de Heylighe Kercke te vieren.

Aen de Gheestelijckheydt van Vranckrijk.

ALEXANDER Bisschop Dienaer der Dienaeren Godts, aen allen de seer Eerweerdighe Broeders Aertsbisschoppen, Bisschoppen, ende aende beminde Sonen Abten ende andere Overste der Gheestelijckheydt in't Rijk van Vranckrijk woonende, salicheydt ende Apostolijcke Benedicte.

Den Paus
vvort ver-
socht om
Bernar-
dus te ca-
nonizerē.

TIs ober sommighen tijdt gheschiedt als wy tot Parijs waren / dat veele tresselijcke ende lof-baerighe mannen vermitsenden van

R III
28

te canonizeeren BERNARDVS heyliger
ghedachtenisse den eersten Abt van Clavaux /
berhopende ende met Godt-
vuchtighe ghebeden ons te kennen
ghevende / dat wy in't naeste Concilie /
d'welck tot Turonen ghehouden sal wor-
den / dese lofmeerdighe begheerte souden
voldoen. Als wy in dese affairen seer
gunstelijck besich waeren / isser uyt ver-
scheyden plaetsen veel volckx gecomen /
d'welck dirsgheghele versochte; waerom
siende dat wy een-ighelijck niet betae-
melijck en souden kunnen voldoen / isser
ghesloten (om verergernisse te behoeden)
uyt-te-stellen / 't ghene op dien tijdt van
noode mag aen andere te meugheren.
Ober eenighen tijdt dooz 't ingheben en
de Godtvuchticheydt der Religiösen
van Clavaux ende andere hoogh-ber-
heben persoonen / hebben wy ons ghe-
dachten vernieuwt / met 't overpepsen
't heyligh leuen van desen heylighen
man : hoe dat hy met een besondere gra-
de der opnemencheydt begaefte zijnde /
niet allenlijck sijn selven soo met heyl-
icheydt als Chzistelijcke Catholijcke ke-
ligie verlicht / maer oock dooz de gheheele
kercke Godts in gheloof ende gheleert-
heyt heeft uyt-ghesteken. De goede
vuchten die hy in't hups des Heeren
heeft voort-gebrucht / soo dooz woorden
als

Stelt de
canoniza-
tie uyt,
ende de
redene
vvaerom.

Maect
de cano-
nizatie
bereet.

Den lof
van Ber-
nardus.

Redenen
vvaerom
hy ghe-
canoni-
zeert
als
vvoort;

als exempel / zijn de gheheele werelt
door bekent: aenghesien dat hy tot on-
der de Barbarische toe sijne heylighe ke-
lighe heeft verbruyt ende Cloosters ghe-
sticht / ende onepndelijcke menichte van
sondaers / door den breedten wegh der we-
reltsche wellusten loopende / tot de oprech-
ticheyt van 'c gheestelijck leven gebzocht.

Eene vve-
nemende
bescher-
mer vade
H. Kerc-
ke.

Daer-en-bouen heeft hy besunderlijck
de heilige Roomsche Kercke (die wy door
de ghehenghenisse Godts regeren) inde
duyfternisse der vervolginghe liggende /
soo door de verdiensten sijns leuens als
door de wijsheyt hem tot den hemel ge-
gheben / heeft onder-houwen; hier om is
hy weerdich van ons ende alle de kinde-
ren vande h. Kercke inde memozie ghe-
houden / ende met eene ghebuerighe
Godt-bzuchticheydt bereert te worden.

Wort
vanden
Paus on-
der de
martelae-
ren oock
ghefelt.

In 't versterben sijns lichaems heeft hy
de werelt soo ghezuyt / dat wy gheloo-
ben / hy de verdiensten der martelaeren
oock besit / die door de belijdenisse en
strengicheydt des leuens / soo langhen
martijzie heeft gheleden. Welck al-toe-
saemen met een Godt-bzuchtich gepens
oerbdacht hebbende / en inden raedt on-
ser broeders wigheleet / betrouwende op
de barmherticheydt Godts / die hy vol-
herdich en ghetrouwelijck ghedient
heeft / en oock op de verdienste vande h. h.
h. h.

Apostelen Petrus en Paulus en van desen
 alderheylighsten belijder ons herstouten
 de / hebben wy int auctoriteydt des
 roomschen stoels inden register der heylighen hem doen schryuen en gheboden
 den Feestdach sinder ghedachtenisse o-
 penbaerlyck te vieren. Ghylieden dan
 die dinstellinghen des Apostolijcken
 stoels 't aenbeerden / en Godt in sijne heylighen
 ghemoon sijn glouwen te eeren / Vermaen
 eert soo de ghedachtenisse van desen heylighen
 op der aerden / op dat ghylieden
 door sijn ghebeden en verdiensten / meer
 dighen loon mocht krijghen inden he-
 mel. Ghegeuen tot Angiers den 18. Ja-
 nuarius in 't jaer ons Heeren 1164.

Aen den Coninck van Vranckrijck.

Alexander Bisschop Dienaer der Dienaeren
 Godts, aen den Door-luchtighen Koninck
 van Vranckrijck Lodevick sac-
 licheydt ende Apostolijcke benedictie,

Ick gheloobe dat de Hoocheydt uwer
 Konincklijcke Maesteyt bekent is /
 't ghene wy weten met d'eere Godts u
 aengjenaem te wesen; wy 't selue gheer-
 ne tot eene profytighe wt comste ver-
 boorden. En dit onderhouden wy be-
 sunderlyck inde wercken / door de welke
 d'eere

De heer-
 sticheydt
 des Paus
 in 't vol-
 brengen
 't ghene
 d'eere
 Godts
 vermeer-
 dert.

d'eere Godts ende glozie sijnder heyls-
 ghen / meest verbruyt wort: wel werten-
 de u het alderaenghenaemste te wesen
 allen t'ghene tot verciersel der heylighe
 Kercke en eere des Koninckx der Konin-
 ghen dooz Apostolijke auctoriteyde
 wort bevesticht. Waerom soo hebben wy
 booz ons ghenomen den gheluck-saeli-
 gher ghedachtenisse BERNARDVS
 booz-tijds Abt van Claravaux / van
 Godt altydt bemindt / en soo u / als het
 gheheel u rijck altydt aenghenaem / hem
 ter eeren Godts ende tot verheffinghe
 van u rijck te Canonizeeren / en onder
 de alder-heyligheste belijders met eenen
 Feestdagh te vereeren / op de bermher-
 ticheydt Godts en de verdiensten der
 H. Apostelen Petrus en Paulusen de sijne
 betrouwende / overmits sijne conversa-
 tie en heyligheyt ons niet onbekendten
 is. Daerom soo vermaenen wy de ko-
 nincklijcke Godt-vzuchticheydt van
 utwe Chyristelijckste doozluchticheydt / op
 dat ghy dese hemelsche gabe ten tijde
 utwes rijcks ghegeuen met Godt-vzuch-
 ticheydt soudt omhelsen / en hem nu de
 hemelsche saelicheyt ghetetende met
 u ghetwoonelijcke Godtvzuchticheydt
 blystaen / die hy om sijne weerdighe heyl-
 licheydt / noch in dese duysternisse levens-
 de / seer beminden. **T** Clooster van Cla-
 ravaux

Bernar-
 dus heeft
 eenen
 grooten
 vriende
 vanden
 Koninck
 geveest.

Vermaent
 den Ko-
 ninck om
 de cano-
 nizatie
 van Ber-
 nardus
 te aen-
 veerden.

rabaux dat hy ghesticht heeft en daer
sijn heyligh lichaem rust / begheeren wy
dat ghy om sijn eerbiedinghe gherecom-
mandeert houdt / op dat ghy hem alijst
door eenen patroon meucht hebben.
Ghegeuen 't Angiers den 18. Ianuarius
1164.

Beveele
den Ko-
ninck
't Clooster
van Cla-
raux,

Aen allen de Abten der Ordre van
Cisteaux.

Alexander Bisschop Dienaer der Dienaeren
Gods, aen mijn beminde kinderen van
Cisteaux, Firmitè, Pontigniac, Clara-
vaux, Morimund, ende allen d'Abten
der Ordre van Cisteaux, saeligheydt en
Apostolijke benedictie.

So dickwils als d'eerlijcke gelegen-
sheit haer vertoont / de Godtzuch-
ticheyde ende ghetrouwichheyde die ghy-
lieden in onse tijden aen de H. Kercke
hebt ghetoon / en wy de selue door eeni-
ghe verdiensten kunnen verghelden /
nemen wy de ghelegentheyde seer geer-
ne waer; en principelijck in 't ghene daer
enighe besundere deught in gheleggen
is / wachten wy niet u lieden profijt te
verboorden. 'T is op desen tijde ghe-
schiede / 't ghene ouer sommighe taeren
voorghhouden was om de canonizatie
van

De neer-
sticheyde
vā de Paus
voor de
H. Kercke.

van den **H. BERNARDVS** / vooz-tijds
 Abt van **Clavauy** / d'welck in't Con-
 cille van **Turonen** atterghelarten is /
 om 't schandael / van andere tet sulck
 besoeckende te behoeden / en nu weder-
 om in onse ghedachtenisse is ghecomen /
 dooz den wille Godts / die dit werck van
 Godt-bzuchticheydt dooz ons handen
 wilt volbrzenghen. Wy 't leuen ende heyl-
 licheydt van desen alder-heylighsten be-
 lijder met een sozghelijcke ouerpeysin-
 ghe dooz-loopende / te weten hoe hy in
 sijn seluen wt nemedede is in heyllicheydt /
 en de gheheele Kercke Godts / besunder-
 lijck aen u lieden **Ozden** in gheloofen
 gheleercheydt profytich ende ouer-bloe-
 dich bzuchtbaer is gheweest: betrouwen-
 de op de bermherticheydt Godts; op de
 verdiensten vande **H. Apostolen** Petrus
 en Paulus ende van desen heylighen be-
 lijder ong verstantende: willen wy hem /
 met raede van onse broeders / en autoris-
 tepdt vanden **Apostolijken** stoel / in't re-
 gister der heylighe Schryven / en sijnen
 Frestdagh inde **H. Kercke** openbaerlijck
 doen vieren. Welck tot lof ende eere
 vanden oppersten Schepper alsoo ghe-
 schiedt / dat tot u lieden stichtinghe en
 vertroostinghe dient: soo moet ghylieden
 aldermeest **Godt** almachtich bedanen-
 ken / die op dese tijden eenen man van vol-
 maechte

Heft
 neemt de
 achter
 ghelaete
 canoni-
 varie.

Gheeft
 Ordé om
 de solen-
 niteyten
 vande
 canoni-
 zatie te
 doen.

maecte en wjt-heroemde heplicheyt in
 u lieden Gzden heeft willen vermecken.
 Ontfaecte dan dese treffelijcke gifte met
 eene besunderere Godt-bzuchticheydt / op
 dat ghylieden Godt (die in't verheffen
 sinder heplighen seer wonder is) op den
 feestdach van desen heplighen te meer-
 der moeght eeren en bedancken. Gheges-
 ten tot Angiers den 18. Ianuarius 1164.

Vermaect
 de Abt
 tot dack-
 baerheyt.

Aen de Religieusen van Claravaux.

Alexander Bisschop Dienar der Dienaren
 Godts aen mijn beminde kinderen Ge-
 rardus Abt, ende 't gheheel Convent van
 Claravaux, saelicheydt en Apostolijcke
 benedictie.

Ghelijck bande h. Religie ende Godt-
 bzuchticheydt die ghylieden tot
 Godt draeght wy niet en twyffelen. Soo
 is u lieden Godt-bzuchticheydt ende ghes-
 loof door een claere sekerheyt een-
 ghelijck bekent. Want ghylieden en kost
 niet/noch en sult boozt-aen (door Godts
 hulpe) bande gracie der heplicheydt niet
 wijcken / die d'ersghenaemen vanden va-
 der sijt / die in gheestelijcke gauen ober-
 bloedich was door verdiensten / ende in
 sijn wercken krachtich tot een exempel.
 Ghylieden weet wel en met eene
 Godt-

De ghe-
 tuyghe-
 nisse des
 Paus va-
 de hey-
 licheydt
 der Reli-
 gieusen
 van Cla-
 ravaux.

De ghe-
euygenis
des Paus
vande
deucht
die Ber-
nardus
de H.
Kercke
ghedaen
heeft.

Godtbruchtighe eerbiedinghe oberpeyst
dickwils / hoe dat BERNARDVS saeli-
gher ghedachtenisse den eersten Abt van
u lieden Clooster / en principaelsten Fun-
dateur / Godt onsi sijne deuchte seer aeu-
ghenaem / en de Kercke Godes om sijne
overbloedighe Godtbruchticheydt seer
wel behaeght heeft / soo dat ghylieden
met recht soude moghen beschuldicht
worden / waert saken dat ghylieden in
sijne nae-bolginghe en eerbemgisinghe
in't minste onachtsaem waert. 'T heeft
ons behaeght dat ghylieden / als vooz
eenen Godbruchtighen vaeder / soz ghe-
hebt ghedzaeghen / en sijn canontzacie
met een pzyssbaer ghelofte berepicht.
Wy die altjdt ter herten nemen (soone
Abt) de diensten utwer Godt-bruch-
ticheydt / ende Godt-bruchtighe neerstic-
heyt van u geheel hups / daer-en bouen
seer gheerne u lieden beden boldoen ende
pzoijt verboozderen / staen dese u lieden
begheerte gheerne toe / op dat ghylieden
onse goedertierentheydt ende ghenegen-
theyt tot u lieden soudt beproeben. 'T le-
ven van desen alderheplichsten belijder
met de ghedachten doozloopende / te we-
ten hoe hy in gheloof / religie ende
gheleertheydt wtghesteken en met een
claeerblinckende liche de H. Kercke be-
straelt heeft ; daer op raedt met onse
broderg

De
forghvul-
dicheydt
der Reli-
gieusen
behaeght
hem.

Den Paus
ouerpeyst
't leuen
van Ber-
nardus.

broders ghehouden hebbende / en be-
 trouwende op de barmherticheyt Gods /
 daer-en-bouen op de verdiensten van de
 H. Apostolen Petrus en Paulus 't saems Canoni-
 van desen H. man ons verstantende / heb- zeert hē.
 ben wy goetghebonden / hem inden regt-
 ster der heiligen te stellen ende den Feest-
 dagh sijnder afschuycheyt te doen vieren.
 Maer om dat 't meestendeel u lie-
 den aengaet sijn leuen nae-te volgen
 ende glorie te eeren / siet wel toe in alles
 en doet neersticheydt in't nae-bolgen
 der voetschappen van desen H. Vader en-
 de sijnen Feestdagh met Godtzuch- Vermaect
 ticheydt te vieren / op dat ghylieden (die de Reli-
 deelachtich sijnder conuersatie ghetweest gieusen
 sijn) weerdich mooght worden eens de om hem
 selste saelicheyt met hem te ghenie- nae-te-
 ten. volghen.
 Ghescheuen 't Angiers den 18. Ia-
 nuarius 1164.

De ghtuyghenisse die de HH. Tho-
 mas van Aquinum ende Bona-
 uentura van den H. BERNAR-
 DVS gheven.

Goudt en menichte van perlen / en een Prov. 20.
 Gaste sijn bat sijn de lippen der wijs- Habetur
 heyt. in fine to-
 Dese woorden kunnen verstaen mi decimē
 worden vanden H. BERNARDVS. sexti,
 D D waer

D'inhout
der ser-
monen
van Ber-
nardus.

De vvt-
nemen-
theydt
sijnder
preken.

S. Tho-
mas ver-
staet die
seer diep-
sinnich.

waer inne hy wort gheprezen van d'oo-
moedicheyt sijnder preken. Want van dzy
saeken heeft hy besunderlijck ghepreckt/
van Godt / vande manieren / deughden
ende soetichepdt der contemplatien en
Godsbzuchtichepdt : dese dzy gullen
worden dooz de voozschreuen woorden
te kennen ghegeuen. D'eerste; dooz het
goudt: 't tweede; dooz de peerlen: 't derde;
een kostelijck vat d'welck de lippen der
wijshepdt sijn. Goudt / is sijnen mont
vooz een ieghelijck gheweest / sprekende
van Godt. Mentichtz van peerlen / spre-
kende van manieren / deughden ende soe-
tichepdt der contemplatie en Godt-
bzuchtichepdt. Sijnen mont is gheweest
een kostelijck vat eenen gouden mont
en eenen peerlen mont : want dooz het
goudt wort de goddelijckhepdt verstaen/
daerom seet den bzydegom Cant. 5. sijn
hoofst is 't beste goudt / 't hoofst van
CHRISTVS is Godt ende een gouden
hoofst / ergo 't goudt is de Goddelijck-
hepdt. Dat dooz de peerlen de deughden
verstaen wordē / staet in 't boeck der open-
baeringhe aen 21. daer dooz de 12. stee-
nen inzeelf deughden verstaen worden.
Van 't derde hebben in p. 1er. 51. eenen
gouden kelck is Babylon inde handen
des Heeren berheughende de gheheele
aerde. Hoe dat hy met den wijn van soe-
tichepdt

hepdt de ghehele werelt verheughe
 heeft is ghenoech te bemercken wt sijn
 leuen; soo dat syne lippen van goudt/
 en peerlen kostelijck ghetweest sijn. Goudt
 is hy gheweest / dooz de heylicheydt van
 sijnen wille: menschte van peerlen / dooz
 de eerbaerhepdt sijnder manteren en
 menichte der deughden: een kostelijck
 dat dooz sijn maeghdelijcke sijnber-
 hepdt / dese dzy dinghen worden van hem
 gesongen / den heylighen BERNAR-
 DVS ghelijck een vat machs van goudt /
 verciert met alle kostelijcke ghesteenen;
 hier wort ten eersten van hem gesongen /
 dat hy is een vat van goudt: ten twee-
 den / verciert kostelijck / ten derden met
 menichte van peerlen ofe ghesteenen.
 Want in hem sijn neghen peerlen ghe-
 weest daer den propheet Ezechiel af ver-
 maent cap. 27. alle kostelijcke steenen
 sardius / topasius etc. dese steenen betee-
 nen de neghen choozen der Enghelen /
 daer den h. BERNARDVS mede begaest
 is gheweest / want hy heeft in sijn seluen
 ghehadt de deughden ende ampten van
 allen de choozen der Enghelen / ghelijck
 sijckt tot de boecken daer sijn leuen in
 beschreuen is.

Een and-
 deren
 vveleg-
 ginghe.

Den heylighen
 Bernar-
 dus wort
 van S.
 Thomas
 by d'En-
 gelé ver-
 gelcken

Dit is Godebruchtighen leser de ghe-
 uypghenisse vanden h. ende Enghelsen

D d 2 Leeraer

Leeraer Thomas van Aquinen / die hy bē
 BERNARDVS gheeft / hem toeschij-
 vende niet alleenlijck de deuchden daer
 de menschen maer oock d'Engheleu me-
 de begaest sijn. 't is een ghetupghenisse
 van eenen seer grooten heplighen ende
 gheleerden man / die inde h. Godshepde
 den principaelsten is en daer vooz van
 alle gheleerde ghehouden wort.

In Medi-
 tat. de vi-
 ra Chri-
 stic. 37.

By dese treffelijcke ghetupghenisse
 comt noch een ander vanden heplighen
 Bonaventura eenen heplighen vader en
 de Leeraer der Orde van de Minnebroe-
 ders ; die / naer dat hy veel van BER-
 NARDVS verhaelt hadde / ten lesten
 seet: ghilieden hebt ghehoort de schoon-
 ste woorzen van hooghe contemplacien
 ende soetichepde gheproeft van BER-

Hy wort
 gepreken
 van sijn
 diepsin-
 nighe
 contem-
 placien,

NARDVS schziften / soeckt daer in
 't ghene u wel smaect. Daerom stelle
 ick seer gheeren sijne woorzen in desen
 boeck / om datse niet alleenlijck gheest-
 lijck sijn / maer 't heert dooz-snijden / vol
 van ghewichtichepde en tot den dienst
 Gods verweckende. Hier een luttel
 naer seet hy van BERNARDVS : want
 hy is ghetweest den wel-spzekensten / vol
 vanden gheest des wijshepde en wene-
 mende in heplichepde ; die ick u gheerne
 soude sien naebolgen / en soo sijn vermae-
 ninghen als woorzen / met de wercken
 beoef-

Den lof
 die den
 H Bon-
 aventura
 Bernar-
 dus hee ft

beoeffenen / daerom houde ick u de selue
dickwils dooz. Hier naer sluyt hy seg-
ghende : Godt sy ghedanckt en den H.
BERNARDVS sinen soeten ende ghe-
trouwen dienaer. Soo dat den H. Bona-
ventura naer Godt niemant te bozen en
quam als den H. BERNARDVS om
te bedancken.

Dit sijn twee seer treffelijcke ghetup-
ghen en hooch-berheuen Doctoozen van
de H. Kercke die den H. BERNARDVS
seer groot gheacht hebben / waer tot wel
blijcke dat hy eenen wtuimenden hepe-
lighen is.

Hondert andere ghetupghenissen / soo
van Pausen / Aertsbisshoppen / Bisshop-
pen / Abten en andere soo heylighe als
treffelijcke mannen soude ick kunne by-
brengghen / maer om diestwille dat sijn le-
uen ende vermaertheydt ghetupghenisse
ghenoech gheeft / sal ick de selue achter-
laeten om den Godtzuchtighen leser
niet te verdrietich te wesen / die ick wen-
sche dit leuen soo te dooz-lesen dat hy in
sijn doot-bedde de hulpe van desen groo-
ten heylighen mach verkrijghen dooz de
goedertierentheydt van onsen schepper /
die is ghebenedijdt vander eeuwichheydt
tot inder eeuwicheden Amen.

Tot meerder eere Godts, glorie van sijne Moe-
der, ende verheffinghe vanden H.
BERNARDVS.

Redene
vvaerom
meer an-
dere ge-
tuygenis-
se achter-
laets.